

INEQUALITY IN ACCESS TO INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES OF THAILAND (ICTS) 2025

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารในประเทศไทย พ.ศ. 2568

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในประเทศไทย พ.ศ. 2568

Inequality in Access to Information and Communication Technologies of Thailand (ICTs) 2025

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต การทำงาน การเรียนรู้ และการสื่อสารของมนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ โดยการเข้าถึงและการใช้ ICTs ได้กลายเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อโอกาสทางเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดังกล่าวยังมีแนวโน้มที่จะซ้ำเติมช่องว่างที่มีอยู่เดิม และสร้างความเหลื่อมล้ำรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรเปราะบาง เช่น ผู้มีรายได้น้อย ผู้หญิง ผู้สูงอายุ และผู้ที่อาศัยในพื้นที่ชนบท

รายงาน Inequality in Access to ICTs โดย ESCAP และ ECLAC (2021) ระบุว่า ประมาณครึ่งหนึ่งของประชากรโลกยังไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ต โดยกลุ่มที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังมักเป็นผู้หญิงและผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่ห่างไกล สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้เผยให้เห็นถึงความรุนแรงของช่องว่างดิจิทัลอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อการศึกษา การทำงาน และบริการสาธารณะต่าง ๆ ถูกย้ายไปสู่ระบบออนไลน์อย่างเร่งด่วน

รายงานดังกล่าวเสนอกรอบการวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและใช้ ICTs โดยใช้เทคนิคเชิงปริมาณสองประการ ได้แก่ Gap Analysis เพื่อเปรียบเทียบอัตราการเข้าถึงระหว่างกลุ่มประชากรที่มีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน และ Classification and Regression Tree (CART) เพื่อจำแนกกลุ่มประชากรตามลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึง โดยแสดงผลในรูปแบบแผนภาพต้นไม้ที่สามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเชิงนโยบายได้อย่างแม่นยำ

รายงานเชิงวิเคราะห์นี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือนและประชากร พ.ศ. 2568 (ไตรมาส 1) จัดทำโดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยนำแนวทางการวิเคราะห์จาก ESCAP และ ECLAC มาประยุกต์ใช้กับข้อมูลของประเทศไทย โดยใช้ Gap Analysis เพื่อประเมินช่องว่างระหว่างกลุ่มประชากรในด้านการใช้งานอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ และใช้เทคนิค CART เพื่อจำแนกกลุ่มประชากรที่มีแนวโน้มเข้าถึงเทคโนโลยีต่ำ โดยพิจารณาจากปัจจัยด้านเพศ อายุ การศึกษา รายได้ และพื้นที่อยู่อาศัย เพื่อสนับสนุนการออกแบบนโยบายที่ครอบคลุมและตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มประชากรอย่างเป็นระบบ

นิยาม

ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึง ICTs (Inequality in Access to ICTs) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรในการมีโอกาสเข้าถึงและใช้ ICTs อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยด้านรายได้ ระดับการศึกษา เพศ พื้นที่อยู่อาศัย หรือข้อจำกัดทางกายภาพและสังคม ส่งผลให้บางกลุ่มไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างเท่าเทียม

การใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง การเคยใช้อินเทอร์เน็ตในระหว่าง 3 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ ผ่านอุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (PC หรือ Desktop) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook หรือ Laptop หรือ Netbook) คอมพิวเตอร์พกพาขนาดกลาง (Tablet) โทรศัพท์มือถือ เครื่องเล่นเกม (เช่น PS4 หรือ PS5) สมาร์ททีวี (Smart TV) เป็นต้น ตามสถานที่ต่าง

การใช้โทรศัพท์มือถือ หมายถึง การเคยใช้โทรศัพท์มือถือในระหว่าง 3 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ เพื่อใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร การใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อเล่นอินเทอร์เน็ต เช่น Social Network โทรศัพท์ผ่านอินเทอร์เน็ตแชต (Chat) รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ ที่ใช้โทรศัพท์มือถือในการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ต โดยไม่จำเป็นต้องมีการครอบครองไว้เป็นของตัวเอง อาจเป็นของที่ขอยืมมา ผู้อื่นซื้อให้ใช้ หรือนำของที่ทำงานมาใช้และสามารถใช้งานได้ในวันสัมภาษณ์ จะเป็นโทรศัพท์มือถือรุ่นใดหรือระบบใดก็ได้ ไม่รวม การใช้โทรศัพท์มือถือ เพียงแค่เป็นนาฬิกาปลุก เล่นเกม หรือฟังเพลง

การมีโทรศัพท์มือถือ หมายถึง การมีโทรศัพท์มือถือใช้ส่วนตัวพร้อมซิมที่ใช้งานได้อย่างน้อย 1 ซิมการ์ดสำหรับการใช้ส่วนตัว หรือโทรศัพท์มือถือที่เจ้านายได้จัดหาให้เพื่อใช้ส่วนตัว และรวมไปถึงผู้ที่มีโทรศัพท์มือถือเพื่อใช้ส่วนตัวแต่ซิมการ์ดนั้นไม่ได้ลงทะเบียนภายใต้ชื่อของบุคคลนั้น ไม่รวม ผู้ที่มีแต่ซิมการ์ดที่ใช้งานได้แต่ไม่มีโทรศัพท์มือถือ

ระดับการศึกษา จำแนกการศึกษาตามระดับการศึกษาที่สำเร็จดังนี้

- 1) ต่ำกว่าประถมศึกษา หมายถึง บุคคลที่ไม่รับการศึกษา บุคคลที่สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือชั้น ม.3 เดิม และผู้จบการศึกษารุ่นอื่น ๆ ในหลักสูตรที่ไม่ได้วุฒิการศึกษา เช่น หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น การศึกษาปอเนาะ การศึกษาที่เทียบระดับไม่ได้ เช่น การศึกษาทางศาสนา อิสลามศึกษา แผนกวิชาศาสนาอิสลาม
- 2) ประถมศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาดังแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 หรือชั้น ม.3 เดิมขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จระดับการศึกษาที่สูงกว่า
- 3) มัธยมศึกษา หมายถึง บุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในสายสามัญหรือสายอาชีวศึกษา ตั้งแต่ชั้น ม.3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ไม่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- 4) อุดมศึกษา หมายถึง ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอกจากทุกสถาบันการศึกษา

ผลการวิเคราะห์

ในการศึกษาลักษณะและระดับของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) ในกลุ่มประชากรไทย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทั้งสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อสรุปประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรในมิติต่าง ๆ

การวิเคราะห์มุ่งเน้นไปที่การจำแนกโครงสร้างประชากรตามปัจจัยด้านเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และพื้นที่อยู่อาศัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับการเข้าถึง ICTs ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การใช้งานอินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์มือถือ และการมีโทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของการมีส่วนร่วมในสังคมดิจิทัล

ผลการวิเคราะห์ในส่วนถัดไปนำเสนอข้อมูลเชิงเปรียบเทียบที่ชี้ให้เห็นถึงระดับความเหลื่อมล้ำในมิติต่าง ๆ ซึ่งสามารถใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเชิงนโยบาย และการออกแบบมาตรการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชากรเปราะบางอย่างเฉพาะเจาะจง

1. การวิเคราะห์ช่องว่างในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระหว่างกลุ่มประชากร

ตารางที่ 1 สัดส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร	สัดส่วน ผู้ใช้อินเทอร์เน็ต	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
			ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
รวมทั้งสิ้น	65,453,610	0.9082	0.9081	0.9083
เขตการปกครอง				
ในเขตเทศบาล	29,819,746	0.9348	0.9347	0.9349
นอกเขตเทศบาล	35,633,863	0.8860	0.8859	0.8861
เพศ				
ชาย	31,369,736	0.9195	0.9194	0.9196
หญิง	34,083,874	0.8979	0.8978	0.8980
กลุ่มอายุ				
6 - 14 ปี	6,751,262	0.9690	0.9689	0.9692
15 - 24 ปี	9,042,761	0.9909	0.9909	0.9910
25 - 39 ปี	14,829,502	0.9877	0.9876	0.9878
40 - 59 ปี	20,525,793	0.9573	0.9572	0.9574
60 ปีขึ้นไป	14,304,292	0.6743	0.6741	0.6746
ระดับการศึกษา ^{1/}				
ต่ำกว่าประถมศึกษา	17,349,638	0.7257	0.7255	0.7259
ประถมศึกษา	13,828,048	0.9424	0.9423	0.9425
มัธยมศึกษา	25,420,103	0.9843	0.9842	0.9843
อุดมศึกษา	8,855,821	0.9940	0.9939	0.9940
ระดับรายได้ของครัวเรือน ^{2/}				
ควอร์ไทล์ 1: ไม่เกิน 110,400 บาท/ปี	11,342,788	0.7582	0.7580	0.7585
ควอร์ไทล์ 2: 110,401 - 200,000 บาท/ปี	13,813,789	0.9033	0.9032	0.9035
ควอร์ไทล์ 3: 200,001 - 350,000 บาท/ปี	18,212,566	0.9390	0.9389	0.9392
ควอร์ไทล์ 4: มากกว่า 350,000 บาท/ปี	22,084,467	0.9629	0.9628	0.9630

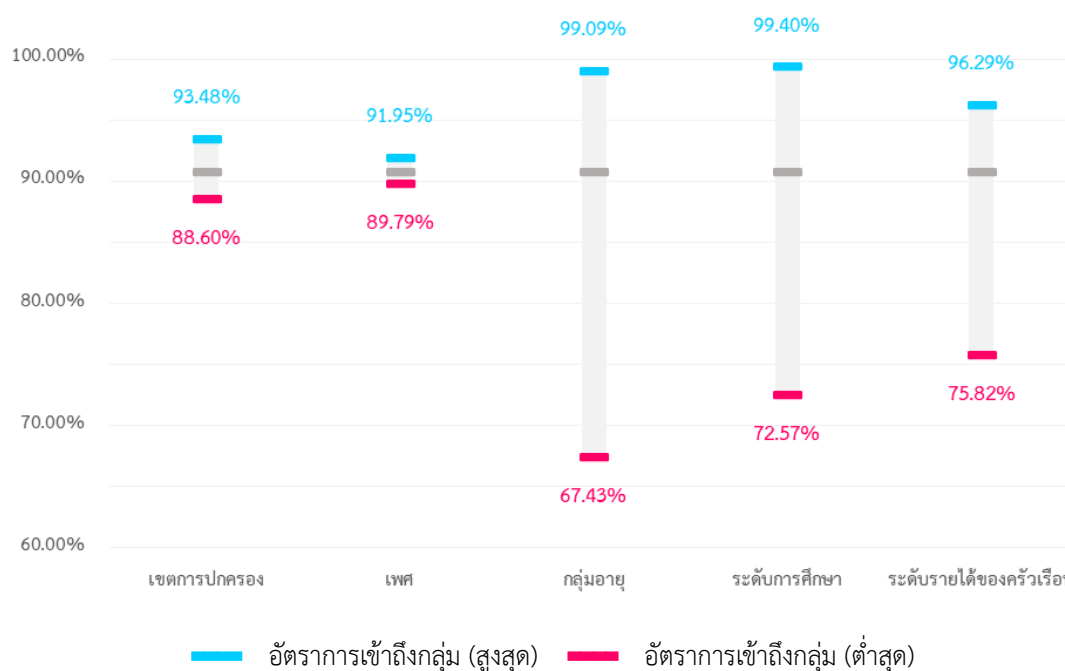
หมายเหตุ:

1/ ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบการศึกษา

2/ ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบ/ไม่ตอบ ระดับรายได้ของครัวเรือน

เพื่อให้เห็นภาพรวมของความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตในเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน ข้อมูลจากตารางข้างต้นจึงถูกนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ เพื่อสื่อสารสาระสำคัญในลักษณะที่เข้าใจง่าย และสามารถใช้ประกอบการวิเคราะห์เชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภูมิที่ 1 การเปรียบเทียบอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตจำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชากรไทยจำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครัวเรือน โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงสุด ต่ำสุด และค่าเฉลี่ย เพื่อสะท้อนช่องว่างด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับประเทศ

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มผู้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึงร้อยละ 93.48 เทียบกับร้อยละ 88.60 ในกลุ่มผู้อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ส่วนเพศชายและหญิงมีอัตราใกล้เคียงกันที่ร้อยละ 91.95 และ 89.79 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านอายุมีผลค่อนข้างชัดเจน โดยกลุ่มอายุ 15 - 24 ปี มีอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงสุดที่ร้อยละ 99.09 ขณะที่กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีอัตราการใช้งานต่ำสุดที่ร้อยละ 67.43 เช่นเดียวกันกับระดับการศึกษา ซึ่งผู้มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการใช้งานร้อยละ 99.40 เทียบกับร้อยละ 72.57 ในกลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่าประถมศึกษา

ด้านรายได้ กลุ่มผู้มีรายได้ของครัวเรือนมากกว่า 350,000 บาท/ปี มีอัตราการใช้งานร้อยละ 96.29 ขณะที่กลุ่มรายได้น้อยกว่า 110,400 บาท/ปี อยู่ที่ร้อยละ 75.82

ตารางที่ 2 สัดส่วนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ จำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร	สัดส่วนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
			ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
รวมทั้งสิ้น	65,453,610	0.9556	0.9555	0.9556
เขตการปกครอง				
ในเขตเทศบาล	29,819,746	0.9682	0.9681	0.9682
นอกเขตเทศบาล	35,633,863	0.9450	0.9450	0.9451
เพศ				
ชาย	31,369,736	0.9602	0.9602	0.9603
หญิง	34,083,874	0.9513	0.9512	0.9513
กลุ่มอายุ				
6 - 14 ปี	6,751,262	0.9722	0.9721	0.9723
15 - 24 ปี	9,042,761	0.9932	0.9932	0.9933
25 - 39 ปี	14,829,502	0.9907	0.9907	0.9908
40 - 59 ปี	20,525,793	0.9799	0.9798	0.9799
60 ปีขึ้นไป	14,304,292	0.8526	0.8524	0.8528
ระดับการศึกษา ^{1/}				
ต่ำกว่าประถมศึกษา	17,349,638	0.8661	0.8660	0.8663
ประถมศึกษา	13,828,048	0.9732	0.9731	0.9733
มัธยมศึกษา	25,420,103	0.9925	0.9924	0.9925
อุดมศึกษา	8,855,821	0.9974	0.9974	0.9974
ระดับรายได้ของครัวเรือน ^{2/}				
ควอร์ไทล์ 1: ไม่เกิน 110,400 บาท/ปี	11,342,788	0.8818	0.8816	0.8820
ควอร์ไทล์ 2: 110,401 - 200,000 บาท/ปี	13,813,789	0.9547	0.9546	0.9548
ควอร์ไทล์ 3: 200,001 - 350,000 บาท/ปี	18,212,566	0.9702	0.9701	0.9703
ควอร์ไทล์ 4: มากกว่า 350,000 บาท/ปี	22,084,467	0.9819	0.9819	0.9820

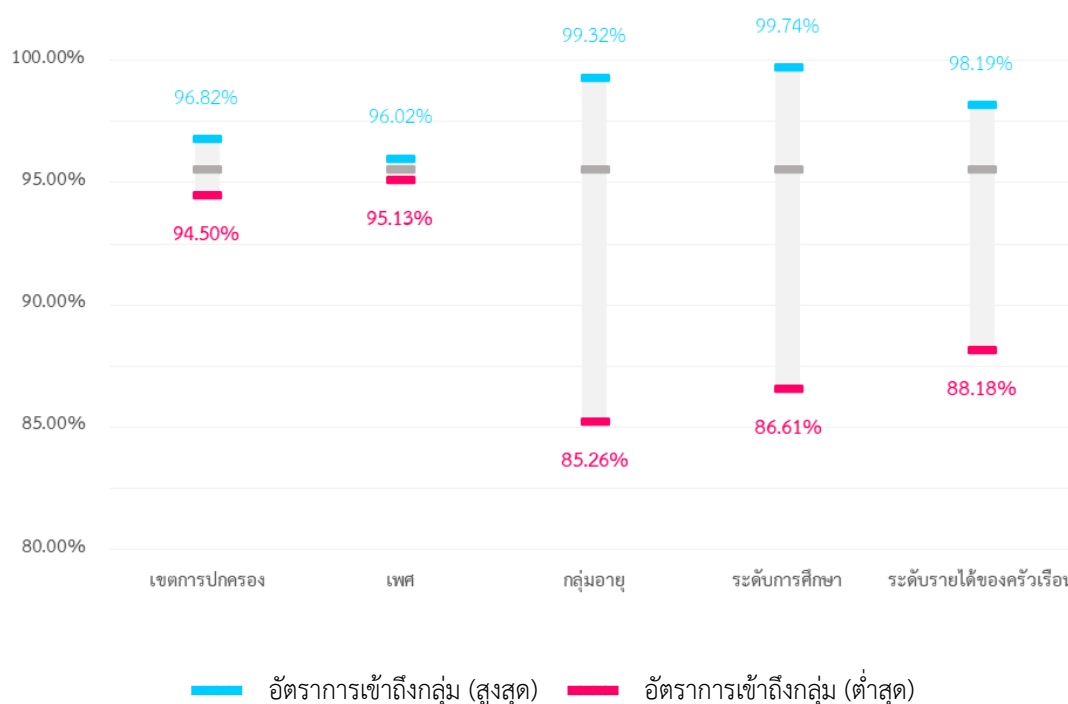
หมายเหตุ:

1/ ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบการศึกษา

2/ ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบ/ไม่ตอบ ระดับรายได้ของครัวเรือน

เพื่อให้เห็นภาพรวมของความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่ใช้โทรศัพท์มือถือในเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน ข้อมูลจากตารางข้างต้นจึงถูกนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ เพื่อสื่อสารสาระสำคัญในลักษณะที่เข้าใจง่าย และสามารถประกอบการวิเคราะห์เชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภูมิที่ 2 การเปรียบเทียบอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือจำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครัวเรือน

จากแผนภูมิที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือของประชากรไทย จำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครัวเรือน โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีอัตราการใช้งานสูงและต่ำในแต่ละกลุ่มประชากร เพื่อสะท้อนถึงความแตกต่างด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีพื้นฐานในระดับประชากร

ผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือสูงถึงร้อยละ 96.82 ในขณะที่กลุ่มผู้อยู่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 94.50 สะท้อนถึงความได้เปรียบด้านโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่เมือง ขณะที่ความแตกต่างของการใช้โทรศัพท์ระหว่างเพศค่อนข้างน้อย เพศชายมีการใช้ร้อยละ 96.02 และเพศหญิงร้อยละ 95.13 แสดงให้เห็นว่าเพศไม่ใช่ปัจจัยหลักของความเหลื่อมล้ำในด้านนี้ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านอายุมีผลอย่างชัดเจน โดยกลุ่มอายุ 15 - 24 ปีมีอัตราการใช้งานสูงถึงร้อยละ 99.32 ขณะที่กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีอัตราเพียงร้อยละ 85.26 สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีในกลุ่มผู้สูงอายุ

ในด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการใช้งานสูงถึงร้อยละ 99.74 เทียบกับร้อยละ 86.61 ในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการเข้าถึงการใช้โทรศัพท์อย่างชัดเจน

ด้านรายได้ กลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนมากกว่า 350,000 บาท/ปี มีอัตราการใช้งานร้อยละ 98.19 ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 110,400 บาท/ปี อยู่ที่ร้อยละ 88.18 สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายและโอกาสในการเข้าถึงการใช้โทรศัพท์ในกลุ่มเปราะบาง

ตารางที่ 3 สัดส่วนผู้มีโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	จำนวนประชากร	สัดส่วนผู้มีโทรศัพท์มือถือ	ช่วงความเชื่อมั่น 95%	
			ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
รวมทั้งสิ้น	65,453,610	0.8892	0.8891	0.8892
เขตการปกครอง				
ในเขตเทศบาล	29,819,746	0.9177	0.9176	0.9178
นอกเขตเทศบาล	35,633,863	0.8653	0.8652	0.8654
เพศ				
ชาย	31,369,736	0.8917	0.8916	0.8918
หญิง	34,083,874	0.8868	0.8867	0.8869
กลุ่มอายุ				
6 - 14 ปี	6,751,262	0.5904	0.5900	0.5908
15 - 24 ปี	9,042,761	0.9869	0.9868	0.9869
25 - 39 ปี	14,829,502	0.9849	0.9849	0.9850
40 - 59 ปี	20,525,793	0.9618	0.9617	0.9618
60 ปีขึ้นไป	14,304,292	0.7649	0.7647	0.7652
ระดับการศึกษา ^{1/}				
ต่ำกว่าประถมศึกษา	17,349,638	0.6493	0.6491	0.6496
ประถมศึกษา	13,828,048	0.9424	0.9423	0.9426
มัธยมศึกษา	25,420,103	0.9866	0.9865	0.9866
อุดมศึกษา	8,855,821	0.9962	0.9962	0.9963
ระดับรายได้ของครัวเรือน ^{2/}				
ควอร์ไทล์ 1: ไม่เกิน 110,400 บาท/ปี	11,342,788	0.7821	0.7818	0.7823
ควอร์ไทล์ 2: 110,401 - 200,000 บาท/ปี	13,813,789	0.8721	0.8719	0.8723
ควอร์ไทล์ 3: 200,001 - 350,000 บาท/ปี	18,212,566	0.9071	0.9070	0.9073
ควอร์ไทล์ 4: มากกว่า 350,000 บาท/ปี	22,084,467	0.9400	0.9399	0.9401

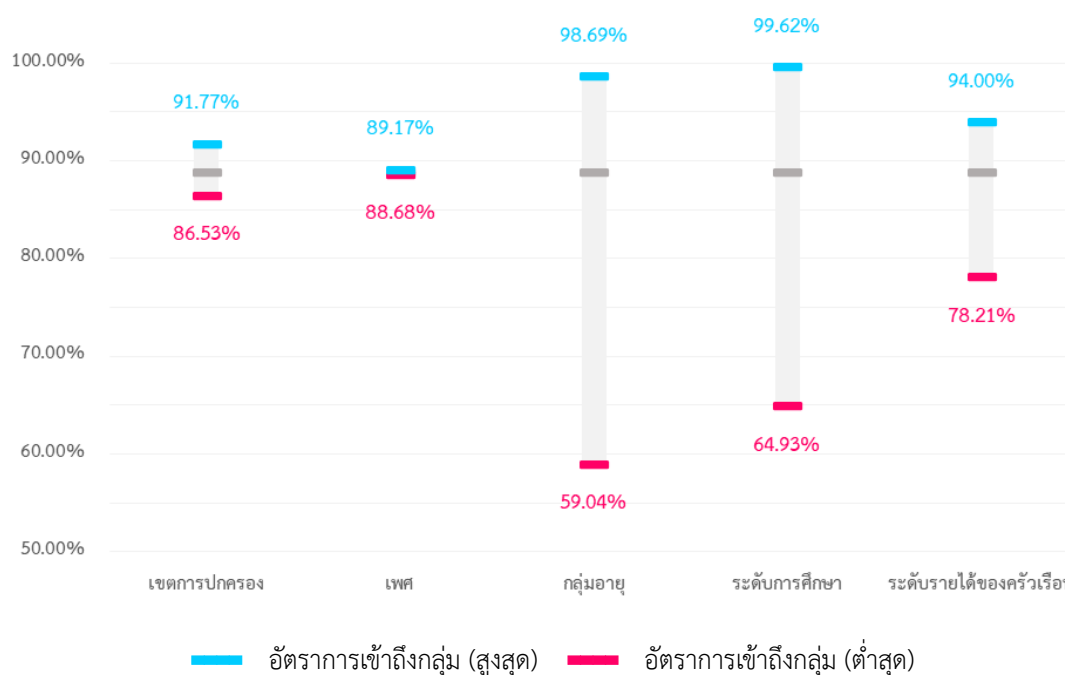
หมายเหตุ:

1/ ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบการศึกษา

2/ ไม่รวมผู้ที่ไม่ทราบ/ไม่ตอบ ระดับรายได้ของครัวเรือน

เพื่อให้เห็นภาพรวมของความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือในเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน ข้อมูลจากตารางข้างต้นจึงถูกนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ เพื่อสื่อสารสาระสำคัญในลักษณะที่เข้าใจง่าย และสามารถใช้ประกอบการวิเคราะห์เชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แผนภูมิที่ 3 การเปรียบเทียบอัตราการมีโทรศัพท์มือถือจำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครัวเรือน

จากแผนภูมิที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบอัตราการมีโทรศัพท์มือถือของประชากรไทย จำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีอัตราการครอบครองสูงและต่ำในแต่ละหมวดหมู่ เพื่อสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีพื้นฐานในระดับประชากร

ผลการวิเคราะห์พบว่า กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือสูงกว่าผู้อยู่อยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 91.77 เทียบกับร้อยละ 89.17) ขณะที่เพศชายมีอัตราการครอบครองสูงกว่าหญิงอย่างมีนัยสำคัญ (ร้อยละ 89.17 เทียบกับร้อยละ 77.13) สะท้อนถึงความแตกต่างด้านพฤติกรรมการเข้าถึงเทคโนโลยีระหว่างเพศ

ปัจจัยด้านอายุมีผลชัดเจน โดยกลุ่มอายุ 15 - 24 ปีมีอัตราการครอบครองสูงถึงร้อยละ 98.69 ในขณะที่กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไปมีอัตราเพียงร้อยละ 76.49 แสดงถึงข้อจำกัดด้านการเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยีในกลุ่มผู้สูงอายุ

ในด้านระดับการศึกษา พบว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 95.60 เทียบกับร้อยละ 64.93 ในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ส่วนด้านรายได้กลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนมากกว่า 350,000 บาท/ปี มีอัตราการครอบครองร้อยละ 94.00 ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่า 110,400 บาท/ปี อยู่ที่ร้อยละ 70.05

จากการวิเคราะห์แผนภูมิเปรียบเทียบอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์มือถือ และการมีโทรศัพท์มือถือ จำแนกตามเขตการปกครอง เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครัวเรือน พบว่าปัจจัยประชากรบางประการ โดยเฉพาะอายุ การศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้มีการศึกษาต่ำ และผู้มีรายได้น้อยมีอัตราการเข้าถึงต่ำกว่ากลุ่มอื่นอย่างชัดเจน

2. การจำแนกกลุ่มประชากรตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

การวิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไปมุ่งเน้นการจำแนกกลุ่มประชากรตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) โดยใช้ **เทคนิคแผนภาพต้นไม้ตัดสินใจ (Decision Tree)** ซึ่งเป็นเครื่องมือเชิงข้อมูลที่มีประสิทธิภาพในการจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรและแสดงผลในรูปแบบโครงสร้างลำดับขั้น ทำให้สามารถระบุ โหนดสุดท้าย (Terminal Nodes) ที่มีแนวโน้มเข้าถึง ICTs ต่ำที่สุดได้อย่างชัดเจน

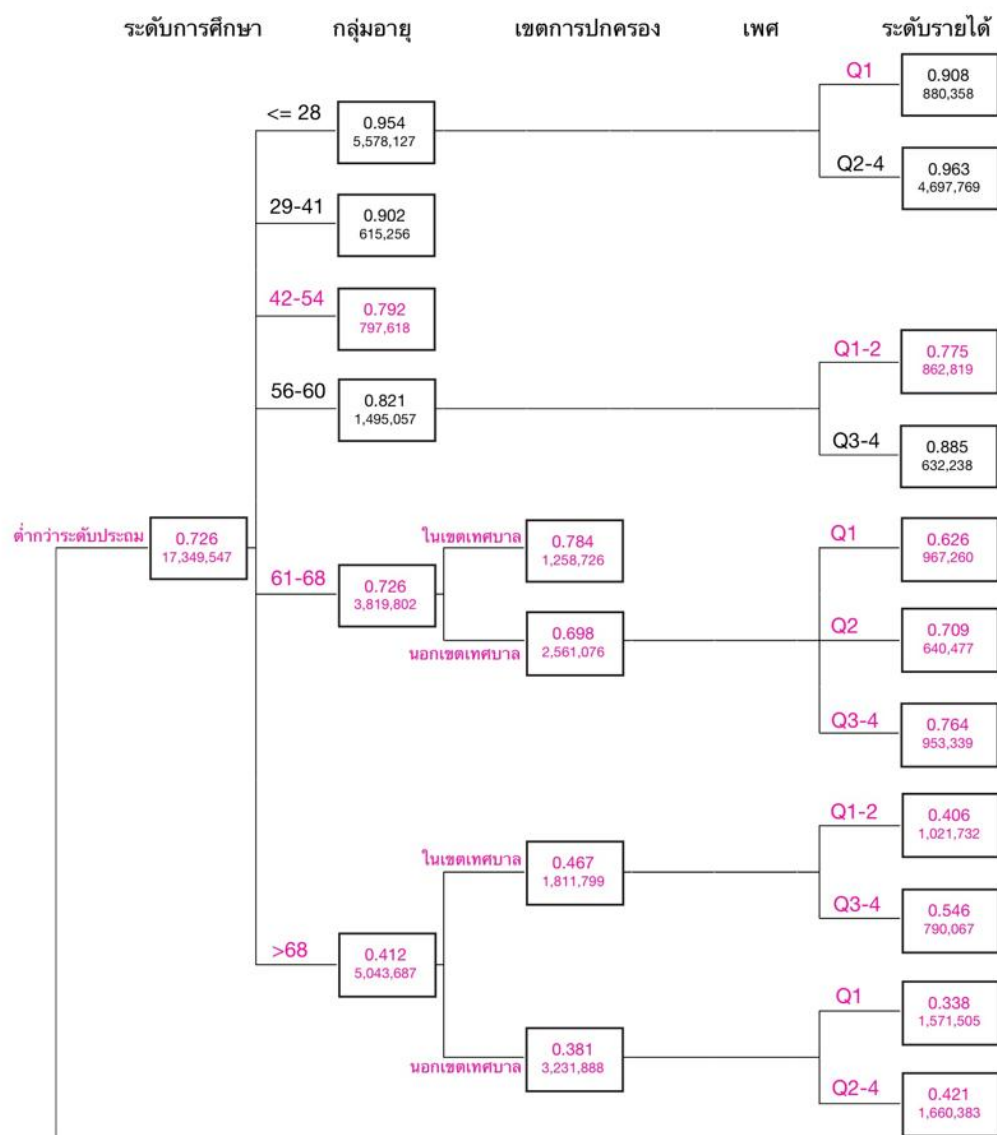
เกณฑ์การแบ่งโหนด (Node Splitting Criterion) ในรายงานฉบับนี้ ได้ใช้เทคนิค CHAID (Chi-square Automatic Interaction Detector) ซึ่งเป็นขั้นตอนวิธีที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรตามที่เป็นข้อมูลจัดกลุ่ม (Categorical Data) เช่น การใช้งานอินเทอร์เน็ต (ใช้/ไม่ใช้) การใช้โทรศัพท์มือถือ (ใช้/ไม่ใช้) หรือ การมีโทรศัพท์มือถือ (มี/ไม่มี) โดยหลักการของ CHAID จะใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-square test) เป็นเกณฑ์หลักในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว เช่น ระดับการศึกษา อายุ รายได้ เพศ และระดับรายได้ ในแต่ละโหนดจะมีกระบวนการเลือกตัวแปรเพื่อแบ่งโหนด โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. **การรวมกลุ่มย่อย:** หากกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระมีลักษณะคล้ายคลึงกันทางสถิติ (มีความแตกต่างทางสถิติน้อยที่สุด) อัลกอริทึมจะทำการรวมกลุ่มย่อยเหล่านั้นเข้าด้วยกัน

2. **การเลือกตัวแปรแบ่ง:** CHAID จะเลือกตัวแปรอิสระที่ให้ค่าสถิติไคสแควร์สูงสุด หรือมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับตัวแปรตามมากที่สุด โดยต้องมีระดับนัยสำคัญทางสถิติตามที่กำหนด (เช่น $p < 0.05$) เพื่อใช้ในการแบ่งโหนดถัดไป

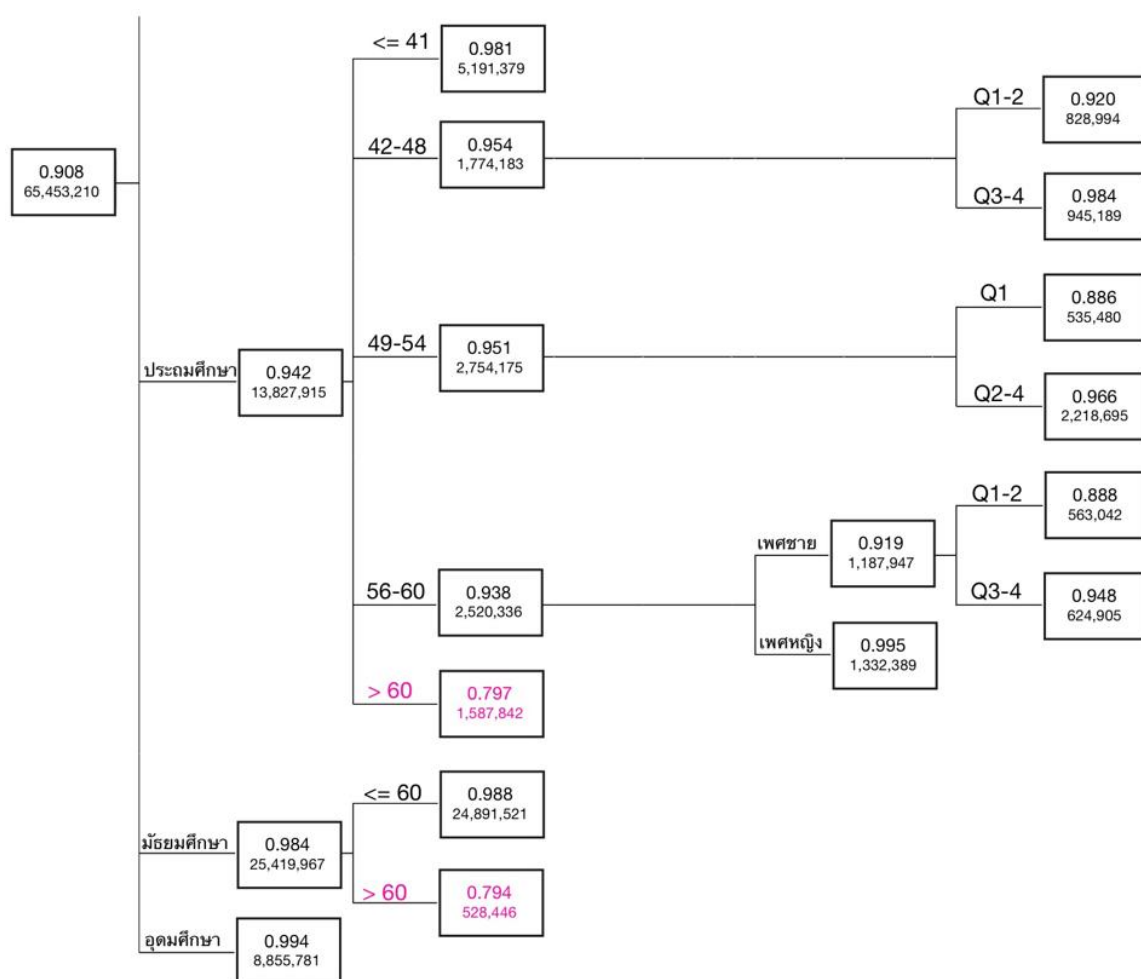
ผลการจำแนกที่นำเสนอในส่วนนี้ช่วยให้สามารถระบุลักษณะเฉพาะของกลุ่มประชากรเปราะบางได้อย่างแม่นยำ และสนับสนุนการออกแบบมาตรการเชิงนโยบายที่ตอบสนองต่อความแตกต่างเชิงโครงสร้างในระดับประชากรอย่างตรงจุด

แผนภูมิที่ 4 แผนภาพต้นไม้จำแนกกลุ่มประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ต

หมายเหตุ: ตัวเลขสีชมพู แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

แผนภูมิที่ 4 แผนภาพต้นไม้จำแนกกลุ่มประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ต (ต่อ)

หมายเหตุ: ตัวเลขสีชมพู แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

จากแผนภูมิที่ 4 แสดงแผนภาพต้นไม้การจำแนกประชากรไทยจำนวน 65,453,210 คน ตามปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ของครัวเรือน และพื้นที่อยู่อาศัย เพื่อวิเคราะห์อัตราการใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มต่าง ๆ โดยพบว่าอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 90.80

การศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษาส่งผลต่อการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มอายุน้อย (ไม่เกิน 28 ปี) ที่มีรายได้ของครัวเรือนอยู่ในควอไทล์ 1 มีอัตราการใช้งานร้อยละ 90.80 ขณะที่กลุ่มที่อยู่ในควอไทล์ 2 – 4 มีอัตราสูงถึงร้อยละ 96.30 กลุ่มอายุ 29 – 41 ปีมีอัตราการใช้งานร้อยละ 90.20 และลดเหลือร้อยละ 79.20 ในกลุ่มอายุ 42 – 54 ปี

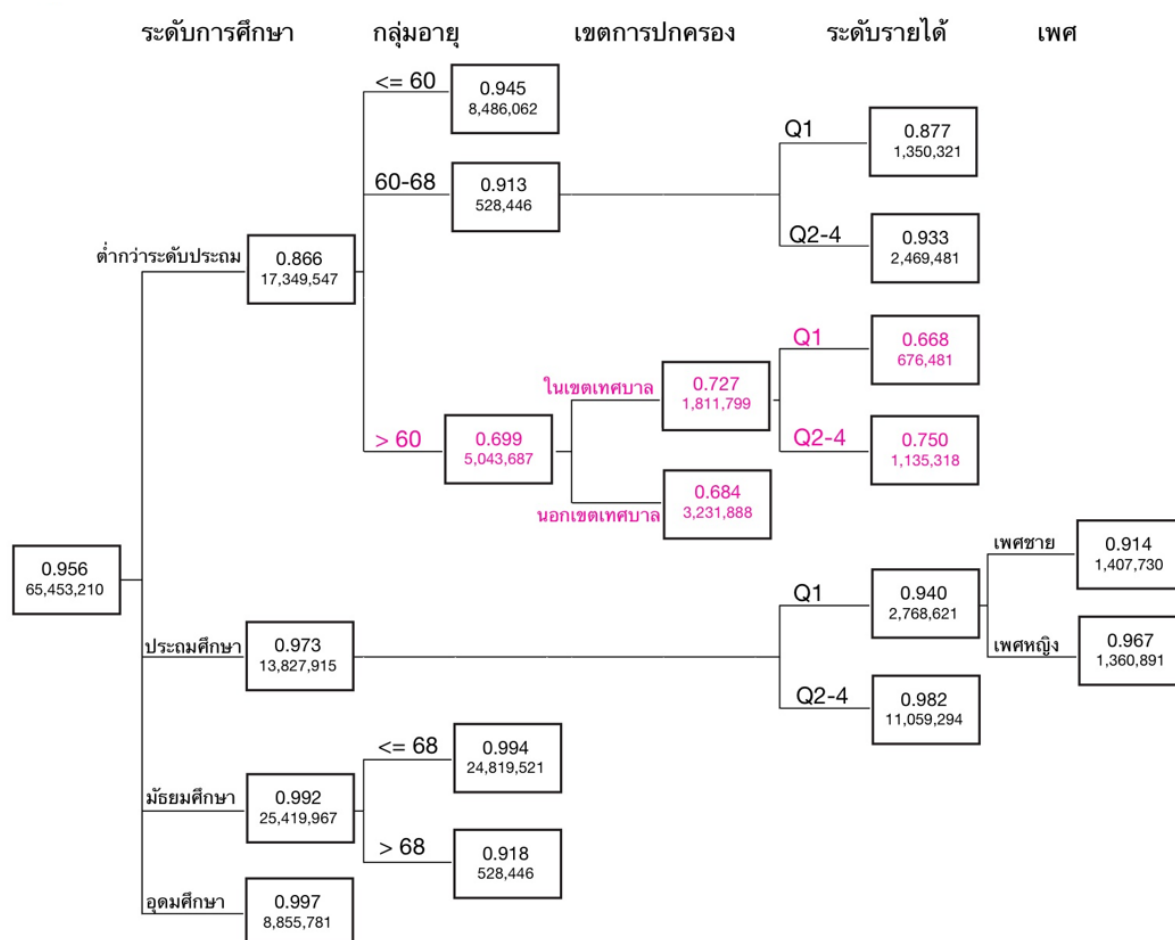
ในกลุ่มอายุ 55 – 60 ปี อัตราการใช้งานแตกต่างกันตามระดับรายได้ของครัวเรือน โดยควอไทล์ 1 – 2 อยู่ที่ร้อยละ 77.50 และควอไทล์ 3 – 4 อยู่ที่ร้อยละ 88.50 สำหรับกลุ่มอายุ 61 – 68 ปีที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานร้อยละ 78.40 ขณะที่กลุ่มที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานลดหลั่นตามรายได้ คือ ร้อยละ 62.60 (ควอไทล์ 1) ร้อยละ 70.90 (ควอไทล์ 2) และร้อยละ 76.40 (ควอไทล์ 3 – 4)

กลุ่มอายุเกิน 68 ปีที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานร้อยละ 40.60 (ควอไทล์ 1 – 2) และร้อยละ 54.60 (ควอไทล์ 3 – 4) ส่วนกลุ่มที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานต่ำที่สุดคือ ร้อยละ 33.80 (ควอไทล์ 1) และร้อยละ 42.10 (ควอไทล์ 2 – 4)

สำหรับกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่าอัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มอายุต่ำกว่า 41 ปีมีอัตราการใช้งานร้อยละ 98.10 กลุ่มอายุ 42 – 54 ปีมีอัตราการใช้งานระหว่างร้อยละ 92.00 ถึง 98.40 ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของครัวเรือน ในกลุ่มอายุ 55–60 ปี เพศชายมีอัตราการใช้งานร้อยละ 88.80 (ควอไทล์ 1 – 2) และร้อยละ 94.80 (ควอไทล์ 3 – 4) ขณะที่เพศหญิงมีอัตราการใช้งานสูงถึงร้อยละ 99.50 กลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีมีอัตราการใช้งานร้อยละ 79.70

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีอัตราการใช้งานสูง โดยกลุ่มอายุต่ำกว่า 60 ปีมีอัตราการใช้งานร้อยละ 98.80 และกลุ่มอายุมากกว่า 60 ปีอยู่ที่ร้อยละ 79.40 ส่วนกลุ่มที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีอัตราการใช้งานสูงสุดที่ร้อยละ 99.40

แผนภูมิที่ 5 แผนภาพต้นไม้จำแนกกลุ่มประชากรที่ใช้โทรศัพท์มือถือ

หมายเหตุ: ตัวเลขสีชมพู แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

จากแผนภูมิที่ 5 แสดงแผนภาพต้นไม้การจำแนกประชากรไทยจำนวน 65,453,210 คน ตามปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และพื้นที่อยู่อาศัย เพื่อวิเคราะห์อัตราการใช้โทรศัพท์มือถือในกลุ่มต่าง ๆ โดยพบว่าอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 95.60

กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาและมีอายุไม่เกิน 60 ปี มีอัตราการใช้โทรศัพท์มือถืออยู่ที่ร้อยละ 94.50 ขณะที่กลุ่มอายุ 60 – 68 ปี มีอัตราการใช้งานแตกต่างกันตามระดับรายได้ โดยกลุ่มที่อยู่

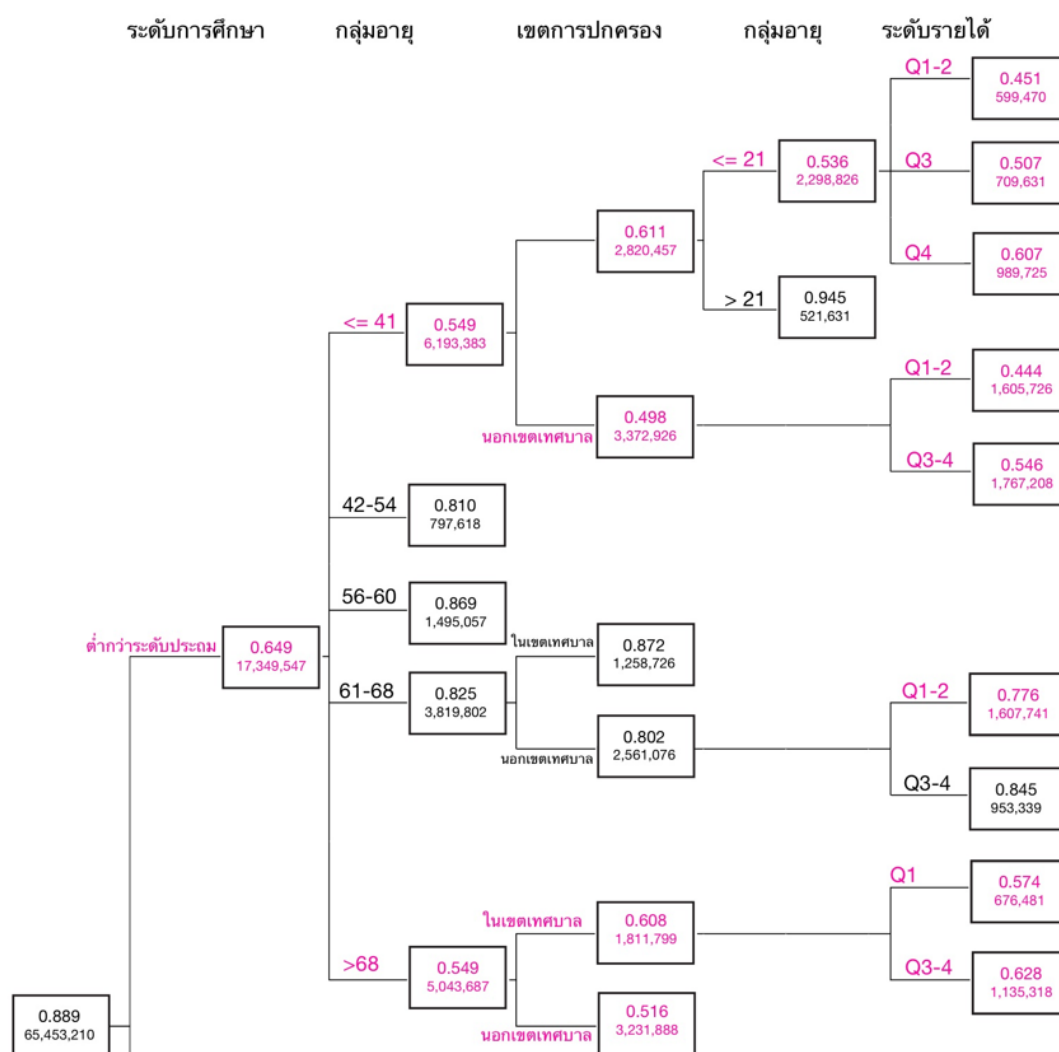
ในควอไทล์ 1 มีอัตราการใช้งานร้อยละ 87.70 และกลุ่มที่อยู่ในควอไทล์ 2 – 4 มีอัตราการใช้งานร้อยละ 93.30

สำหรับกลุ่มประชากรที่มีอายุมากกว่า 68 ปี และมีการศึกษาน้อยกว่าระดับประถมศึกษา พบว่าอัตราการใช้งานโทรศัพท์มือถือลดลงอย่างชัดเจน โดยผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานร้อยละ 68.80 (ควอไทล์ 1) และร้อยละ 75.00 (ควอไทล์ 2 – 4) ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการใช้งานอยู่ที่ร้อยละ 68.40

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่าเพศมีผลต่ออัตราการใช้งาน โดยเพศชายที่มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในควอไทล์ 1 มีอัตราการใช้งานร้อยละ 91.40 ขณะที่เพศหญิงในกลุ่มเดียวกันมีอัตราการใช้งานสูงถึงร้อยละ 96.70 และประชากรที่มีรายได้อยู่ในควอไทล์ 2 – 4 มีอัตราการใช้งานร้อยละ 98.20

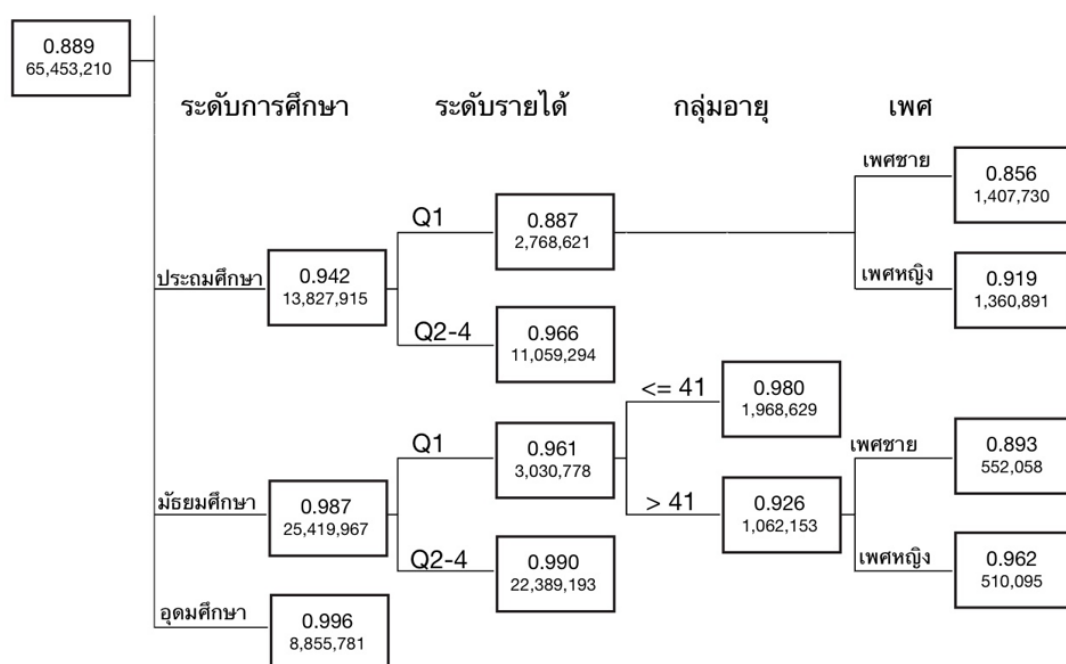
กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีอัตราการใช้งานโทรศัพท์มือถือในระดับสูง โดยกลุ่มอายุต่ำกว่า 68 ปีมีอัตราการใช้งานร้อยละ 99.40 และกลุ่มอายุมากกว่า 68 ปีมีอัตราการใช้งานร้อยละ 91.80 ส่วนกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการใช้โทรศัพท์มือถือสูงสุดที่ร้อยละ 99.70

แผนภูมิที่ 6 แผนภาพต้นไม้จำแนกกลุ่มประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ

หมายเหตุ: ตัวเลขสีชมพู แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

แผนภูมิที่ 6 แผนภาพต้นไม้จำแนกกลุ่มประชากรที่มีโทรศัพท์มือถือ (ต่อ)

หมายเหตุ: ตัวเลขสีชมพู แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

จากแผนภูมิที่ 6 แสดงแผนภาพต้นไม้การจำแนกประชากรไทยจำนวน 65,453,210 คน ตามปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และพื้นที่อยู่อาศัย เพื่อวิเคราะห์อัตราการมีโทรศัพท์มือถือในกลุ่มต่าง ๆ โดยพบว่าอัตราการมีโทรศัพท์มือถือโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 88.90

กลุ่มประชากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาและมีอายุต่ำกว่า 21 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือแตกต่างกันตามระดับรายได้ โดยกลุ่มที่อยู่ในควอไทล์ 1 – 2 มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถืออยู่ที่ร้อยละ 45.10 ขณะที่ควอไทล์ 3 และ 4 มีอัตราการใช้งานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50.70 และ 60.70 ตามลำดับ

ในกลุ่มอายุ 22 – 41 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาและอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล พบว่าอัตราการมีโทรศัพท์มือถือสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ร้อยละ 94.50 ส่วนกลุ่มที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถืออยู่ที่ร้อยละ 44.40 (ควอไทล์ 1 – 2) และร้อยละ 54.60 (ควอไทล์ 3 – 4)

สำหรับกลุ่มอายุ 42 – 54 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา อัตราการมีโทรศัพท์มือถืออยู่ที่ร้อยละ 81.00 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 86.90 ในกลุ่มอายุ 55 – 60 ปี

ในกลุ่มอายุ 61 – 68 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา พบว่าอัตราการมีโทรศัพท์มือถืออยู่ที่ร้อยละ 87.20 สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และลดลงเป็นร้อยละ 77.60 และ 84.50 สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลในควอไทล์ 1 – 2 และ 3 – 4 ตามลำดับ

กลุ่มอายุเกิน 68 ปี ที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถืออยู่ที่ร้อยละ 57.40 (ควอไทล์ 1) และร้อยละ 62.80 (ควอไทล์ 2 – 4) สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือต่ำสุดที่ร้อยละ 51.60

ในกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า เพศและรายได้มีผลต่ออัตราการมีโทรศัพท์มือถือ โดยเพศชายในควอไทล์ 1 มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 85.60 ขณะที่เพศหญิงในกลุ่มเดียวกัน

มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือสูงถึงร้อยละ 91.90 และประชากรที่มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในควอไทล์ 2 – 4 มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 95.6

กลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือในระดับสูง โดยกลุ่มอายุต่ำกว่า 41 ปี ที่มีรายได้ครัวเรือนในควอไทล์ 1 มีอัตราการใช้งานร้อยละ 98.00 ส่วนกลุ่มอายุมากกว่า 41 ปี พบความแตกต่างตามเพศ โดยเพศชายมีอัตราการใช้งานร้อยละ 89.30 และเพศหญิงอยู่ที่ร้อยละ 96.20 สำหรับกลุ่มที่มีรายได้ครัวเรือนอยู่ในควอไทล์ 2 – 4 อัตราการมีโทรศัพท์มือถือสูงถึงร้อยละ 99.00 ส่วนกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาระดับอุดมศึกษามีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือสูงที่สุดที่ร้อยละ 99.60

บทสรุป

การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรไทยจำนวน 65,453,210 คน โดยใช้เทคนิคแผนภาพต้นไม้เพื่อจำแนกกลุ่มตามปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน และพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า อัตราการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชากรโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 90.80 ซึ่งสะท้อนถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับสูง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในระดับกลุ่มย่อย พบความเหลื่อมล้ำที่มีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาต่ำ รายได้น้อย และอาศัยในพื้นที่นอกเขตเทศบาล

สำหรับการใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นช่องทางหลักในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต มีอัตราการใช้งานอยู่ที่ร้อยละ 95.60 โดยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษามีอัตราการใช้งานสูงเกินร้อยละ 98.00 ขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่นอกเขตเทศบาล มีอัตราการใช้งานน้อยกว่าอย่างชัดเจน

ในด้านการมีโทรศัพท์มือถือ พบว่าอัตราการครอบครองโดยรวมอยู่ที่ร้อยละ 88.90 โดยกลุ่มที่มีการศึกษาสูงและรายได้ดีมีอัตราการครอบครองสูงถึงร้อยละ 99.60 ขณะที่กลุ่มที่มีการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา มีอายุน้อยหรือมากกว่า 68 ปี และมีรายได้ครัวเรือนอยู่ในควอไทล์ต่ำ มีอัตราการครอบครองเพียงร้อยละ 44.40 ถึง 57.40 ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างสังคมที่ส่งผลต่อการเข้าถึงเทคโนโลยีพื้นฐาน

ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการออกแบบนโยบายที่มุ่งลดช่องว่างดิจิทัล โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรเปราะบาง เช่น ผู้มีการศึกษาต่ำ ผู้สูงอายุ และผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่นอกเขตเทศบาล การส่งเสริมการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือในกลุ่มเหล่านี้จะช่วยเพิ่มโอกาสในการเชื่อมโยงกับบริการดิจิทัล การสื่อสาร และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเท่าเทียม

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อมูลจากการศึกษาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICTs) ในกลุ่มประชากรย่อยมีความสำคัญในการเข้าใจปัญหาในมิติต่าง ๆ เช่น เขตการปกครอง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระดับรายได้ของครัวเรือน การวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้ด้วยเทคนิค Decision Tree (CART) และ Gap Analysis จะช่วยให้สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายที่เผชิญปัญหาช่องว่างทางดิจิทัล (Digital Divide) ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม ดังนี้

1. สนับสนุนการวางแผนเชิงพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐาน (Area-based Policy)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

แนวทางดำเนินงาน: ควรกำหนดนโยบายเน้นพื้นที่นอกเขตเทศบาลซึ่งมีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตต่ำกว่าในเมือง (ร้อยละ 88.60 เทียบกับ 93.48) โดยขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมและมีราคาที่เหมาะสมสำหรับครัวเรือนรายได้น้อย

2. ส่งเสริมความรู้เท่าทันดิจิทัลตามระดับการศึกษาและช่วงวัย (Digital Literacy)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แนวทางดำเนินงาน: พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะดิจิทัลที่เหมาะสมกับกลุ่มประชากรที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และกลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตต่ำที่สุดเพียงร้อยละ 67.43 เพื่อให้สามารถเข้าถึงบริการภาครัฐออนไลน์ได้อย่างเท่าเทียม

3. มาตรการสนับสนุนการเข้าถึงอุปกรณ์สำหรับกลุ่มรายได้น้อย (Affordability)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: กระทรวงการคลัง, กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

แนวทางดำเนินงาน: สนับสนุนการเข้าถึงโทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตผ่านมาตรการความช่วยเหลือทางการเงิน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยกว่า 110,400 บาท/ปี (ควอร์ไทล์ 1) ซึ่งมีอัตราการมีโทรศัพท์มือถือส่วนตัวเพียงร้อยละ 78.21 เพื่อลดอุปสรรคด้านต้นทุนในการเข้าถึงเทคโนโลยีพื้นฐาน

4. การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำ (Data-driven Governance)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แนวทางดำเนินงาน: พัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลการสำรวจ ICTs ในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรเปราะบาง เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลนโยบายลดความเหลื่อมล้ำในระยะยาวอย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

- ESCAP, U., & ECLAC, U. (2021). Inequality in access to information and communication technologies (ICTs): strengthening the evidence base to leave no one behind. จาก <https://hdl.handle.net/20.500.12870/3502>, สืบค้น 15 ธันวาคม 2567
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2568). สำรวจการมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2568 (ไตรมาส 1)